

F. t. l. vedr. forsikringsaftaler m.v.

urigtige oplysninger – navnlig § 6 – er alt for streng over for forsikringstagerne.

Udvalget har på denne baggrund navnlig overvejet, om der i stedet for pro rata-reglen i § 6 bør anvendes en kausalitetsregel, således at selskabet kun kan blive helt eller delvist fri for ansvar, hvis det forhold, hvorom der er afgivet urigtige oplysninger, har haft indflydelse på forsikringsbegivenhedens indtræden. En række forhold taler imidlertid imod indførelsen af en sådan kausalitetsregel.

En ren kausalitetsregel må – hvis den overhovedet skal være anvendelig – udformes sådan, at bevisbyrden for, at der ikke er forbindelse mellem de uoplyste forhold og forsikringsbegivenheden, pålægges forsikringstageren, jf. Udkast til lov om forsikringsaftaler (1925), side 35. Det må imidlertid antages, at det i mange tilfælde – bl.a. på livsforsikringsområdet – vil være vanskeligt for forsikringstageren at bevise, at der ikke er en sådan årsagssammenhæng, og en kausalitetsregel vil i så fald føre til, at forsikringstageren slet ikke får erstatning. Med en sådan »alt eller intet«-situation for forsikringstageren, der enten får fuld eller slet ingen erstatning, vil en kausalitetsregel kunne få et noget vilkårligt præg.

En kausalitetsregel indebærer som nævnt, at erstatningen helt bortfalder, hvis der er sammenhæng (kausalitet) mellem det uoplyste forhold og forsikringsbegivenheden. I modsætning hertil er det afgørende efter den gældende pro rata-regel, i hvilket omfang selskabet med kendskab til de rette forhold ville have tegnet forsikringen (eventuelt på andre vilkår), og selskabet er således ikke uden videre fri for ansvar, selv om der måtte være sammenhæng mellem det uoplyste forhold og forsikringsbegivenheden,

Udvalget peger i den forbindelse også på, at der efter det oplyste er årsagssammenhæng mellem det uoplyste forhold og forsikringsbegivenheden i omkring 80-85 pct. af de sager efter § 6, som behandles i forsikringselskaberne, ligesom Ankenævnet for Forsikring har oplyst, at der i nævnets sager næsten altid er årsagssammenhæng mellem den fortiede oplysning og den senere forsikringsbegivenhed. En kausalitetsregel ville i givet fald føre til, at forsikringstageren i disse tilfælde slet ikke ville få erstatning, mens forsikringselskabet efter de gældende regler i § 6 som nævnt ikke uden videre er fri for ansvar, selv om der er årsagssammenhæng mellem de uoplyste forhold og forsikringsbegivenheden.

Det er efter udvalgets opfattelse væsentligt, at reglerne om virkningen af, at der er afgivet urigtige oplysninger, udformes på en sådan måde, at forsikringstageren opfordres til at give så korrekte oplysninger

som muligt. Dette taler for en regel, hvor selskabet kun er ansvarlig i det omfang, det ville have tegnet forsikringen med kendskab til de korrekte forhold, dvs. en pro rata-regel. I modsat fald vil den forsikringstager, der uagtsomt har afgivet urigtige oplysninger, kunne blive stillet bedre end den omhyggelige forsikringstager, der ved forsikringstegningen afgiver korrekte og fyldestgørende oplysninger, og som derfor enten slet ikke kan få tegnet den ønskede forsikring eller kun få den tegnet på skærpede vilkår.

Ved en kausalitetsregel vil forsikringselskabet f.eks. være ansvarlig, hvis der ikke er årsagssammenhæng mellem de uoplyste forhold og forsikringsbegivenheden. Hvis selskabet imidlertid med kendskab til de rette forhold kun ville have tegnet forsikringen på andre vilkår (f.eks. til en højere præmie), vil den forsikringstager, der har afgivet urigtige oplysninger, reelt få en forsikringsdækning, der ikke er betalt for, mens den forsikringstager, der afgav korrekte oplysninger, har fået forsikringen på de korrekte vilkår og dermed har betalt den højere præmie.

Udvalget finder på denne baggrund, at § 6 ikke bør ændres til en hel eller delvis kausalitetsregel. Udvalget finder det heller ikke hensigtsmæssigt i stedet at indføre en mere skønsmæssig adgang til at vurdere, om erstatningen skal nedsættes eller bortfalde som følge af, at der er afgivet urigtige oplysninger. Den gældende § 6 er indarbejdet i praksis, og en friere skønsmæssig adgang til nedsættelse vil gøre det vanskeligere både for forsikringstageren og for selskabet på forhånd at vurdere konsekvenserne af, at der er afgivet urigtige oplysninger, ligesom en sådan regel må forventes at ville blive unødigt processkabende.

På denne baggrund finder udvalget ikke grundlag for at foreslå grundlæggende ændringer af § 6. Udvalget peger imidlertid på, at der undertiden i praksis kan opstå sager, hvor en håndfast anvendelse af § 6 vil kunne føre til urimelige resultater. Den nedenfor omtalte medlemshenstilling fra Forsikring & Pension kan ses som en erkendelse heraf, og som det nævnes heri, opfordres selskaberne bl.a. til at inddrage forholdene ved forsikringstegningen og den forløbne tid ved vurderingen af, om de vil påberåbe sig, at der er afgivet urigtige oplysninger.

På denne baggrund foreslår udvalget, at der i forsikringsaftaleloven indsættes en »lempelsesregel«, der giver mulighed for i særlige tilfælde at se helt eller delvist bort fra, at der ved forsikringens tegning uagtsomt er afgivet urigtige oplysninger, selv om betingelserne for bortfald eller nedsættelse efter § 6 for så vidt er opfyldt. På den måde vil det kunne undgås, at an-